

Finansdepartementet
Avdelningen för offentlig förvaltning,
fi.remissvar@regeringskansliet.se
kopia till
fi.ofa.ko@regeringskansliet.sse

Remissyttrande

Den svenska tillämpningen av EU:s allmänna produktsäkerhetsförordning (GPSR), förordning (EU) 2023/988

Er ref: Fi2025/02393

Svensk Handel som är en bransch- och arbetsgivarorganisation för små och stora företag inom parti-, detalj- och e-handeln med cirka 260 000 medarbetare får med anledning av remissen anföra följande:

Allmänna synpunkter

Svensk Handel tackar för möjligheten att inkomma med yttrande över EU:s allmänna produktsäkerhetsförordning (GPSR), som stärker konsumentskyddet och bidrar till mer likvärdiga konkurrensvillkor på EU:s inre marknad. Förordningen är ett viktigt steg för att modernisera produktsäkerhetsregelverket i takt med digitalisering, e-handel och globala leveranskedjor.

Svensk Handel välkomnar också ambitionen att inte dubbelreglera de delar som hänvisar direkt till lagstiftningen. Detta säkerställer harmonisering och undviker nationella särtolkningar, vilket är viktigt inte minst när det kommer till produktlagstiftning och för den inre marknadens funktion.

Samtidigt är den svenska tillämpningen avgörande för att regelverket ska fungera effektivt i praktiken. Svensk Handel vill särskilt betona vikten av rättssäkerhet, proportionalitet och förutsebarhet, liksom behovet av samordnad tillsyn, tydlig vägledning och rimliga sanktionsnivåer. Då regelkrångel är ett av näringslivets tydligaste tillväxthinder är en väl avvägd nationell implementering avgörande för att seriösa företag inte ska drabbas av onödiga administrativa bördor eller rättsosäkerhet.

GPSR är direkt tillämplig i Sverige och möjliggör i begränsad utsträckning nationella kompletteringar. De delar som lämnas till medlemsstaterna, exempelvis tillsynsstruktur, sanktionssystem och praktisk vägledning, får dock stor betydelse för hur regelverket upplevs och efterlevs av företagen. Svensk Handel anser att den svenska tillämpningen bör bygga på harmonisering med övrig EU-rätt, särskilt kommande produktlagstiftning såsom New Legislative Framework (NLF) och marknadskontrollförordningen (EU) 2019/1020, undvika nationella särkrav som går längre än vad GPSR kräver och säkerställa att tillsynen är riskbaserad och likvärdig mellan olika försäljningskanaler och aktörer.

Synpunkter på utredningens förslag

Tillsyn och ansvarsfördelning

Svensk Handel ser positivt på att GPSR tydliggör ansvarsfördelningen mellan olika ekonomiska aktörer. För att detta ska fungera effektivt i Sverige krävs dock en tydlig och samordnad tillsynsstruktur. Om flera myndigheter ges parallellt ansvar för tillsyn enligt GPSR finns en påtaglig risk för överlappande tillsyn, motstridiga bedömningar samt ökade administrativa kostnader för företagen. Därför vill Svensk Handel att tillsynen organiseras med tydlig ansvarsfördelning, adekvata resursnivåer och samordnas nära med marknadskontrollen enligt MSR. Tillsynen bör tillämpas riskbaserat, med fokus på faktiska säkerhetsrisker och fokusera på produkter och aktörer där riskerna för konsumenters hälsa och säkerhet är som störst, för att också skapa en resurseffektiv tillsyn.

Vi vill särskilt understryka behovet av en tydligt kommunicerad ansvarsfördelning mellan berörda tillsynsmyndigheter och att företagen får enhetliga besked oavsett vilken myndighet som utövar tillsyn.

Duplicering när det kommer till identiska granskningar eller kontroller i olika medlemsstater kan bli oerhört betungande för företagen och bör undvikas. En kontroll i en medlemsstat bör därför kunna delas via myndigheter via ett ömsesidigt godkännande. I synnerhet eftersom GPSR öppnar upp för ökad samordning mellan myndigheter.

Svensk Handel vill särskilt uppmärksamma Finansdepartementet på att GPSR medför betydande anpassningskostnader för näringslivet, trots att regelverket i formell mening redan är tillämpligt.

De huvudsakliga kostnads- och riskdrivande faktorerna för företagen är bland annat:

- ökade och delvis otydligt avgränsade krav på dokumentation, spårbarhet och informationsinhämtning,
- ansvarskonstruktioner som i praktiken förutsätter att handelsföretag kan påverka eller kontrollera uppgifter från tillverkare och leverantörer utanför EU,
- behov av investeringar i IT-system, interna rutiner och personalutbildning,

- rättsosäkerhet kring vilka krav som faktiskt kan komma att kontrolleras och sanktioneras nationellt.

För små och medelstora företag är dessa utmaningar särskilt påtagliga. Dessa företag saknar ibland både finansiella och organisatoriska resurser för att snabbt anpassa sig till komplexa och föränderliga regelverk, vilket riskerar att slå oproportionerligt hårt mot denna del av näringslivet.

Sanktioner och proportionalitet

GPSR ger medlemsstaterna utrymme att fastställa nationella sanktionsbestämmelser. Svensk Handel anser att sanktioner i svensk rätt måste vara proportionerliga i förhållande till överträdelsens allvar, förutsebara, med tydliga kriterier för när och hur sanktioner tillämpas och inriktade på att uppnå regelefterlevnad. Det ska vara en konkurrensfördel att följa lagstiftningen, och överträdelser måste få kännbara konsekvenser för att verka avskräckande. Med det sagt behöver nya ansvarsområden förtydligas, som när företag som riskerar att påträffa sanktioner för att leverantören inte uppfyller de nya informationskrav som ställs, och inte skickar med den dokumentation (såsom DoC), som lagstiftningen kräver. Sanktionssystemet bör därför ta hänsyn till om överträdelser skett uppsåtligt eller av andra skäl, samt till företagets möjligheter och förmåga att snabbt vidta korrigerande åtgärder. Vägledande dialog och förelägganden bör i första hand användas, särskilt vid mindre allvarliga brister.

Bland de huvudsakliga utmaningarna för näringslivet märks:

- Otydliga gränsdragningar i ansvarsfördelningen mellan tillverkare, importörer, distributörer, marknadsplatser och fulfilment-aktörer,
- Nya och utökade dokumentationskrav, där många företag saknar praktiska möjligheter att påverka information från leverantörer utanför EU,

Dessa utmaningar är särskilt påtagliga för små och medelstora företag, som ofta saknar egna regelefterlevnadsfunktioner och är beroende av externa leverantörer för nödvändig information. Möjligheter till undantag för SME bör därför starkt övervägas.

Informationskrav och praktisk tillämpning

GPSR innebär utökade krav på information, spårbarhet och dokumentation. Svensk Handel delar ambitionen att stärka konsumentskyddet, men vill understryka vikten av att kraven är praktiskt genomförbara för handelsföretag, kan uppfyllas utan omfattande manuella processer och är teknikneutrala och anpassade till både fysisk handel och e-handel.

Myndigheterna bör tillhandahålla tydlig och lättillgänglig vägledning, gärna i form av branschspecifika exempel och FAQ-material. Detta är särskilt viktigt för mindre företag som saknar egna juridiska resurser.

Vi vill också framhålla att konsumentverkets föreskriftsmöjlighet om språkrav inte bör gå utöver vad som är absolut nödvändigt. För företagen bör minst ingripande åtgärder vara tillräckligt för svenska konsumenter och information på engelska anses vara ett fullgott alternativ.

E-handel och digitala marknadsplatser

Svensk Handel välkomnar GPSR:s tydligare fokus på tillsyn och efterlevnad från onlinemarknadsplatser. Förordningen bidrar till att skapa mer rättvisa konkurrensvillkor mellan traditionell handel och gränsöverskridande onlineförsäljning. Vi anser att den svenska tillämpningen bör säkerställa att tillsyn och krav är kanalneutrala, aktörer som riktar sig till svenska konsumenter faktiskt omfattas av effektiv kontroll och att ansvaret för marknadsplatser och fulfilment-aktörer tillämpas i linje med EU-rätten, utan nationella avvikelser.

Behov av övergång, dialog och uppföljning

Även om GPSR redan är tillämplig finns ett fortsatt behov av dialog mellan myndigheter och näringsliv. Svensk Handel efterfrågar löpande samråd om tillämpningsfrågor, uppföljning av hur regelverket fungerar i praktiken och möjlighet att justera nationella tillämpningslösningar om oproportionerliga effekter uppstår. Det är även viktigt att Sverige aktivt bidrar till en enhetlig tillämpning inom EU, bland annat genom samarbete mellan marknadskontrollmyndigheter.

Avsaknad av klar vägledning riskerar att leda till överimplementering hos företagen, ökade efterlevnadskostnader och en minskad vilja att tillhandahålla vissa produkter på den svenska marknaden. Svensk Handel anser därför att ansvariga myndigheter bör ges i uppdrag att ta fram gemensamma, praktiskt orienterade vägledningar i nära dialog med näringslivet.

Centralt samordningskontor och representation i nätverket för konsumentssäkerhet (CSN)

Svensk Handel vill framhålla vikten av en tydlig och effektiv nationell samordning inom ramen för GPSR. I förslaget utses ett centralt samordningskontor enligt artikel 23, samtidigt som Konsumentverket föreslås representera Sverige i nätverket för konsumentssäkerhet (CSN) enligt artikel 30.

Vi ifrågasätter denna uppdelning då rollen som centralt samordningskontor är strategisk och kräver direkt deltagande i de unionsforum där frågor om tillämpning, tolkning och utveckling av regelverket behandlas. Om samordningsfunktionen inte deltar i CSN riskerar detta att leda till bristande harmonisering mellan GPSR och marknadskontrollförordningen, osäkerhet kring vilken myndighet som är rätt svensk kontaktpunkt och ineffektivt informationsutbyte och ökade administrativa kostnader nationellt.

Om Sverige ska uppträda samlat i EU-arbetet bör samma samordnande funktion representera Sverige i både EUPCN och CSN. En sådan ordning stärker systematiken, tydliggör ansvaret och förbättrar förutsättningarna för en konsekvent tillämpning.

Svensk Handel vill samtidigt betona att detta inte utesluter fortsatt deltagande från Konsumentverket i rollen som sakkunnig myndighet. Tvärtom bedömer vi att ett gemensamt deltagande, där samordningsfunktionen leder och sektorsmyndigheterna bidrar med expertis, är det mest effektiva sättet att säkerställa en stark svensk position i EU-samarbetet.

Avslutande synpunkter

Svensk Handel ser GPSR som en central del av ett moderniserat EU-regelverk för produktsäkerhet. Med en väl avvägd svensk tillämpning kan förordningen bidra till både ökad konsumentssäkerhet och stärkt konkurrenskraft för seriösa handelsföretag som strävar efter hög produktsäkerhet och efterlevnad av gällande EU-rätt. För att uppnå detta krävs dock att den nationella implementeringen präglas av proportionalitet, tydlighet och samordning, samt att företagen ges goda förutsättningar att förstå och efterleva regelverket.

En tillämpning som inte i tillräcklig utsträckning beaktar näringslivets anpassningskostnader riskerar att få negativa effekter på företagens konkurrenskraft, investeringar och produktutbud, utan att motsvarande samhällsnytta uppnås.

Svensk Handel uppmanar därför Finansdepartementet att i det fortsatta arbetet säkerställa att den svenska kompletteringen av GPSR präglas av tydlighet och god konsekvensanalys.

SVENSK HANDEL

Natali Qvarfort
Näringspolitisk expert